História šachu (v rokoch) :)

Historické bádania dokazujú, že šach pôvodne nemal terajšiu formu. Jeho pôvod pravdepodobne siaha do starovekej Indie. Staroindické rukopisy spomínajú hru nazývanú v sanskritskom jazyku *čaturanga*, čo znamenalo štvorstranný. Symbolicky to vyjadrovalo štyri druhy indického vojska: slony, vozy, jazdcov a pešiakov. Ich veliteľom bol kráľ. Na hre sa zúčastňovali štyria hráči, každý bojoval proti každému. Farba kameňov bola čierna, žltá, červená a zelená, ťahy sa určovali vrhnutím kocky.

Asi v 4.- 6. storočí n.l. - sa šach dostal do Perzie. Perzský básnik Firdausí v epose *Šáh-náme* (*Kniha kráľov*) opisuje, ako indickí poslovia priniesli kráľovi Chusrauovi (532-578) dosku so 64 poľami a figúry s odkazom, aby perzskí učenci rozlúštili pravidlá tejto krásnej hry.

V prvej polovici 7. storočia - si Arabi podrobili Perzskú ríšu, a okrem iného pozdvihli hru, zvanú vtedy *šatrandž* (hrali ju už len dvaja súperi) na veľmi vysokú úroveň. prehĺbili ju aj teoreticky.

Ilustrácia zo stredovekého rukopisu znázorňujúca dvoch Maurov pri hre v šachy

Neskôr

Do Európy sa šach dostal tromi prúdmi: cez severnú Afriku do Španielska okupáciou Maurov (asi v 9. storočí), do Talianska cez Carihrad vplyvom Byzantskej ríše a do Ruska asi v 8. storočí priamo z Ázie[1].

V 11. storočí - sa šach rozšíril po celej Európe a stal sa obľúbenou zábavou feudálnych kruhov[2].

15. storočie - svojimi vynálezmi (kníhtlač) významne ovplyvnilo vývoj šachu, ktorý vtedy dostal svoju terajšiu podobu a pravidlá (rozšírenie chodu dámy a strelca, zavedenie rošády).

Roku 1497 - vyšla tlačou prvá šachová učebnica Španiela J. R. Lucenu. Stredoveký šach dosiahol najvyššiu úroveň v Španielsku a Taliansku.

Roku 1575 - sa na kráľovskom dvore v Madride uskutočnil zápas dvoch vtedy najlepších šachistov, Španiela R. Lopeza a Taliana L. da Curti. Taliansko prevzalo vedúce postavenie v šachu a vznikla tam aj prvá šachová škola, vyznačujúca sa odvážnou hrou a častými obetovaním figúr.

V 18. storočí - šach už nebol len privilégiom feudálnych kruhov. Rozširoval sa v mestách, kde sa v kaviarňach zakladali šachové kluby.

V rokoch 1726-1795 - žil F. A. D. Danican nazývaný Philidor. Bol prvým praktikom a teoretikom v „šachovom novoveku". Tento Francúz svojou knihou L'Analyse du Jeu des Échecs (Rozbor šachovej hry) udal smer ďalšiemu vývoju šachu na pozičných princípoch. Jeho knihu preložili do takmer všetkých európskych jazykov.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1851 - sa uskutočnil prvý medzinárodný šachový turnaj v Londýne. Jeho víťazom sa stal Nemec A. Anderssen, ktorého v zápase v Paríži roku 1858 dočasne zbavil titulu „nekorunovaného kráľa šachu" Američan P. Morphy a roku 1866 v Londýne pražský rodák W. Steinitz.
Roku 1886 - bol odohraný prvý oficiálny zápas o titul majstra sveta medzi W. Steinitzom a najúspešnejším turnajovým hráčom tých čias J. H. Zukertortom. Zvíťazil W. Steinitz. Titul majstra sveta obhajoval do roku 1894.
V rokoch 1894-1921 - bol šachovým majstrom sveta Nemec Emanuel Lasker. Týchto 27 rokov predstavuje absolútny svetový rekord[3].
Roku 1924 - bola v Paríži založená Medzinárodná šachová federácia (FIDE). Medzi 15 zakladajúcimi krajinami bolo vtedy aj Československo.
Roku 1927 - sa konala v Londýne prvá šachová olympiáda (zvíťazilo Maďarsko).
Roku 1983 - majster sveta v šachu Anatolij Karpov hral simultánnu partiu s niekoľkými šachistami a počítačom Mephisto. A nevyhral. Iba remizoval.

Karpov hraje simultánku s hráčmi a počítačom *Mephisto*

Šach v Československu

Z 11. storočia - pochádzajú prvé historické doklady o šachu na našom území. Zmieňuje sa o ňom napríklad dejepisec Kosmas (1045-1125).
Okolo roku 1769 - sa Slovensko prvý raz zapísalo do dejín šachu slávnym „šachovým automatom" zostrojeným vynálezcom Kempelenom. Šachista ukrytý v dômyselne skonštruovanom stroji hral úspešne partie s významnými historickými osobnosťami.

Kempelenov šachový automat

Roku 1872 - sa konal prvý zjazd českých šachistov v Prahe.
Roku 1888 - bola založená Česká associace šachovní.
Po vzniku ČSR - sa stala vrcholnou šachovou organizáciou Ústredná jednota československých šachistov (ÚJČŠ).
Roku 1924 - na Slovensku (v Trenčianskych Tepliciach) vznikla Slovenská župa ÚJČŠ.
Roku 1925 - prvý raz usporiadali na Slovensku, v Bratislave, spoločný zjazd ÚJČŠ a súťaž o oficiálny titul majstra ČSR. Stal sa ním veľmajster R. Réti, pezinský rodák.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1954 a 1963 - sa stalo československé (čs.) družstvo vysokoškolským majstrom sveta.
Roku 1955 a 1968 - čs. družstvo získalo titul majstra sveta v korešpondenčnom šachu.

Najznámejší

Najznámejší svetoví šachisti: T. Petrosian, B. Spasskij, R. Fischer, A. Karpov, G. Kasparov. Zo slovenských šachistov spomeňme R. Rétiho, J. Plachetku a Ľ. Ftáčnika.

[1] Dokazujú to aj ruské názvy niektorých šachových figúr: slon - strelec, ferz - dáma.
[2] Vedieť hrať šach bolo jednou zo siedmich „rytierskych cností".
[3] Ešte nijaký majster sveta sa neudržal na čele tak dlho.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania